

Legyetek irgalmasok!

Időpont: Szentháromság utáni 4. vasárnap, 1956. június 24.

Alapige: Lukács 6,36-42.

Legyetek azért irgalmasok, mint a ti Atyátok is irgalmas. Ne ítéljetez és nem ítéltettek; ne kárhoztassatok és nem kárhoztattok; megbocsássatok, néktek is megbocsáttatik; Adjatok, néktek is adatik; jó mértéket, megnyomottat és megrázottat, szíinig teltet adnak a ti öletekbe. Mert azzal a mértékkel mérnek néktek, a melylyel ti mértek. Példabeszédet is monda nékik: Vajjon a vak vezetheti-é a világtalant? avagy nem mindketten a verembe esnek-é? Nem feljebb való a tanítvány az ő mesterénél; hanem mikor tökéletes lesz, mindenki olyan lesz, mint a mestere. Miért nézed pedig a szálkát, a mely a te atyádfia szemében van, a gerendát pedig, mely a te saját szemedben van, nem veszed észre? Avagy mi módon mondhatod a te atyádfiának: Atyámfia, hadd vessem ki a szálkát a te szemedből, holott te a te szemedben lévő gerendát nem látod. Te képmutató, vedd ki először a gerendát a te szemedből és azután gondold arra, hogy kivesd a szálkát, a mely a te atyádfia szemében van.

Az előző két vasárnapon Isten irgalmasságáról beszélt a kirendelt szentírási szakasz. A nagy vacsora, az elveszett bárány és az elgurult drachma példázata mind arról szólt, hogy Isten nem büntető haraggal, hanem kereső szeretettel és megbocsátásra kész irgalommal közeledik a bűnöshöz. A mai ige az ember irgalmasságáról tanít. Már ebben a helyzetben is benne van a nagy figyelmeztetés: Isten irgalmasságát követnie kell az ember irgalmasságának. Aki kegyelmet kapott, annak kell tudni kegyelmet adni is.

1. A dolog azonban nem ilyen egyszerű. Ezért beszél nekünk a mai ige mindenekelőtt a megbocsátás nehézségéről.

„Legyetek irgalmasok!” Így kezdi Jézus a mai tanítást. Ez nem megállapítása annak a ténynek, hogy amint a gyökér és a gyümölcs összetartoznak, úgy tartozik össze Isten irgalma és az ember irgalma is, hanem parancs. Az irgalom tehát nem folyik egyszerűen az ember természetéből, hanem úgy kell azt ráparancsolni. Még a tanítványokat is úgy kell felszólítani reá. Bizonyos, hogy ha talán nem is a legnehezebb dolog a világon, de mégis az egyike a legnehezebb dolgoknak e világon az irgalom, a megbocsátás. Ennek egyik bizonyítékát említem meg csupán. Még az az ember is, aki hajlandó már a megbocsátásra, aki tehát megharcolta harcát a bosszú és harag indulatával s kész megbocsátani, még az is le akar alkudni mindig valamit a megbocsátásból.

Hányszor mondjuk: Megbocsátok, de a jövőben elkerülöm ezt az embert!? Úgyis van elég súrlódás ezen a világon, minek szaporítsam a súrlódási felületeket? Elég nagy ez a világ ahhoz, hogy leélhessük az életünket úgy, hogy akár sose találkozzunk.

Ha pedig már ezen is túlvagyunk, hányszor mondjuk: Hát jó, nem kerülöm el, de nem szólok hozzá!? Csak a békesség borulna fel ettől. Veszekedés lenne belőle. Jobb, ha nem beszélünk egymással.

Ha Isten Szentlelke a néma ördögöt már kiűzte belőlünk, akkor újrakezdjük az alkudozást: Ha muszáj, szólok hozzá, de a lábam nem teszem be hozzá. Mit dörgölődzem ahhoz, aki így bánt velem! Utóvégre önérzete is van az embernek.

Ha a Szentlélek további hátrálásra kényszerít, engedünk egy lépést, de azután újra alkudozni kezdünk: Hát jó, felveszem vele a társadalmi érintkezést, felejteni nem tudok. Nem tudok többé megbízni benne. Benne való keserves csalódásom gyógyíthatatlan seb a szívemen.

S ha kifogyunk a sok „de”-ből, akkor végül is elvi kérdést csinálunk a megbocsátásból. Rámutatunk arra, hogy az igazság követelménye és a bölcs pedagógia is tiltakozik a megbocsátás ellen, mert ez a bűn könnyen vevésére vezet. Még ígére is hivatkozunk: „Ha kegyelmet nyer a gonosz, nem tanul igazságot, az igaz földön is hamisságot cselekszik, és nem nézi az Úr méltóságát.” /Ézs. 26,10./

Ha azután kifogyunk minden érvből, felvetjük Péter kérdését: „Hányszor lehet az én atyámfiának ellenem vétkezni, és neki megbocsátanom?” /Máté 18,21./ Ha egyszer sikerül is megbocsátani, a bűnbocsánat ismétlése még a hívő számára is nehéz.

2. Mivel ilyen nehéz a megbocsátás, ezért ad nemcsak parancsot reá, hanem a megbocsátás mintáját is bemutatja nekünk.

Így szól Jézus: „Legyetek azért irgalmasok, mint a ti Atyátok is irgalmas”. /36. v./ Az ember bűnbocsánatának példája Isten bűnbocsánata. Úgy kell megbocsátanunk, amint Isten megbocsát.

Isten kegyelmének gazdagságából csak három vonást emelek most ki. Az első vonás az, hogy Isten úgy meg tud bocsátani, hogy védelmébe veszi a bűnöst. Így vette Jézus védelmébe a kereszten ellenségeit és kíntzóit. Nem hagyta bosszúját az igazságosan ítélő Istenre, nem kérte rájuk Isten haragjának kiöntését, mondván: Fizessen meg néktek Isten!, nem átkozta meg őket így: „Verjen meg az Isten!”, hanem így könyörgött az Atyához: „Bocsáss meg nekik, mert nem tudják, hogy mit cselekszenek!” /Luk. 23,34./

A mennyei Atya kegyelmének második vonása: úgy meg tud bocsátani, hogy elfelejti a bűnt. Annyira elfelejti, hogy soha többé eszébe sem jut, mintha meg sem történt volna. Így szól: „Eltörölöm álnokságaidat enmagamért, és bűneidről nem emlékezem meg!” /Ézs. 43,25./

A mennyei Atya kegyelmének harmadik vonása, hogy áldozatos. Neki sem könnyű a megbocsátás. Neki is áldozatába kerül. Nem veszi könnyen a bűnt. A bűn megbocsátása ellen tiltakozik szentsége és igazsága, megfontolásra inti a pedagógiája. Nála is áll: Vérontás nélkül nincs bűnbocsánat. /Zsidók 9,22./ Ezért lett a bűnbocsánat eszközlője a golgotai kereszt. Isten úgy bocsátott meg, hogy magára vette bűneinket s elszenvedte érettünk és helyettünk bűneinknek büntetését. A kereszt Isten bűnbocsánatának bizonyítéka, példája, mintája.

3. Jézus parancsából világos, hogy Isten azt akarja, hogy az övéi is meg tudjanak bocsátani. Ezért beszél ebben az igében a megbocsátás erőforrásáról is.

Egy emlékeztetéssel kezdi. Mikor ezt mondja: „Legyetek azért irgalmasok, mint a ti Atyátok is irgalmas” /36. v./, nem olyan mintát állít elém, melyben én személy szerint nem vagyok érdekelve. Mennyei Atyám az én életemben is megmutatta irgalmát, s aki ezt nem felejtí el, hanem emlékezetében tartja, hogy Isten milyen utálatos bűneimet bocsátotta meg, visszaeséseimben mennyiszor megbocsátott újra és újra s a kereszten drága árat fizetett azért, hogy enyém legyen ez a bűnbocsánat, az előtt eltörlül mind az a sérelem, mely embert ember részéről érhet. Az adós szolgáról szóló példázatban ezt az arányt, illetve aránytalanságot így szemlélteti: 10.000 talentum 100 dénárhoz. Mai pénzben: 78 millió forinthez 78 forint. Tehát egy a millióhoz. /Máté 18,21-35./ Isten milliószor többet bocsátott és bocsát meg nekünk, mint amennyit nekünk kell megbocsátanunk felebarátunknak. Lehet-e hát valamire azt mondanunk: Ezt már nem lehet megbocsátani!, vagy: Ennyiszor már nem lehet megbocsátani!? Aki jól tud emlékezni, nem felelhet mást rá, csak ezt: Mindent meg lehet bocsátani.

Egy fenyegetéssel folytatja: „Ne ítéltetek és nem ítéltettek; ne kárhoztassatok és nem kárhoztattok; megbocsássatok, néktek is megbocsáttatik; adjatok, néktek is adatik; jó mértéket, megnyomottat és megrázottat, szíinig teltet adnak a ti öletekbe. Mert azzal a mértékkel mérnek néktek, amellyel ti mérték.” /37-38. v./ Aki tehát nem bocsát meg, az nem is kaphat bocsánatot. Sem Istennél, sem embernél. Aki megbocsátás helyett megfizetni akar, az Istentől és embertől is csak megfizetést várhat. A Miatyánk is azt mondja, hogy Isten is csak úgy és annyiban bocsát meg nekünk, ahogyan és amennyiben mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek. Az élet pedig világosan megmutatja, hogy nekem is azzal a mértékkel mérnek, amivel én mérek. Az pedig, hogy a Miatyánkban ennek a rendnek megvalósulásáért való imádságot az ajkunkra adja Jézus, annak bizonyossága, hogy az ember szerint is ez az igazság: Amivel én mérek, nekem is azzal mérnek. Vak az, aki mindezt nem látja s menthetetlenül a verembe esik, ha tovább megy a haragtartás és a megfizetés útján.

Még egy erőforrást nyit meg előttünk Jézus, mikor egy másik emlékeztetést is mond: „Miért nézed pedig a szálkát, amely a te atyádfia szemében van, a gerendát pedig, mely a te saját szemedben van, nem veszed észre? Avagy mi módon mondhatod a te atyádfiának: Atyámfia, hadd vessem ki a szálkát a te szemedből, holott a te szemedben levő gerendát nem látod. Te képmutató, vedd ki először a gerendát a te szemedből és azután gondoldj arra, hogy kivesd a szálkát, amely a te atyádfia szemében van.” /41-42. v./ Nehéz megbocsátani? Emlékezz tehát arra, hogy mennyit kell másoknak velünk kapcsolatban gyakorolni a megbocsátást! Az arányt, illetve aránytalanságot itt is egy képpel szemlélteti Jézus. A gerenda és a szálka arányával, még pedig olyan apró szálkáról szólva, mely olyan kicsiny, hogy az ember szemébe is berepülhet. Hány ilyen szálka kerülhetne ki egy gerendából? Ki tudná azt megszámlálni! Isten gyermeke világosan látja, hogy a másik embernek sokkal többet kell megbocsátania vétkeiket, mint ahányszor fordítva áll elő a helyzet. Így törpül el egyszerre minden sérelme, párolog el a haragja s lesz kész lélekben a megbocsátásra.

A megbocsátás hiánya kockáztatja földi életem boldogságát, mert a harag megmérgezi az életet, de kockáztatja üdvösségemet is, mert nem kap kegyelmet az, aki itt e földön nem ad kegyelmet.

4. Beszél azonban Jézus ebben a beszédében a megbocsátás ígéretéről is.

Arról is szól, hogy aki nem ítél, azt nem ítélik, aki nem kárhoztat, azt nem kárhoztatják, aki bő mértékkel mér, bő mértékkel kap is. Istentől is, embertől is. Persze nem szabad abba a tévedésbe esnünk, hogy azt gondoljuk: az általunk adott bűnbocsánat az első, melyet törvényszerűen követ, mint visszhang, az Isten által nekünk adandó bűnbocsánat. Az általunk gyakorolt bűnbocsánat nem előzmény, hanem következmény, nem ok, hanem okozat. Mert Isten irgalmas, azért /36. v./ kell nekünk is irgalmasoknak lennünk. Ne félj rálépni erre az útra. Nem vak vezet világtalant ezen az úton, hanem Mester a tanítványt. Az út végén nem verem vár, hol veszedet találod, hanem a kegyelem olyan gazdagsága, melyet elképzelni sem tudsz.

Minél közelebb élünk a golgotai kereszthez, annál inkább élünk kegyelemből és kegyelemben. Lehet-e ennél nagyobb boldogság? Ámen.